

Dansen og Musikkens rødder 1

Sjijnmyra-valsens fra Bornholm og Mølleturen fra Midt- og Østjylland

Af Per Sørensen

Igennem nogle år er jeg blevet opfordret til at skrive i Hjemstavnsliv om nogle af de danse- og musikhistoriske opdagelser, der er gjort igennem tiden, både af andre og mig selv, men manglende tid har holdt mig tilbage. Nu prøver jeg at starte op, og håber, at jeg hen ad vejen får den tid, der skal bruges, så jeg ind imellem kan sende nogle notitser og pudsigheder om musikkens og dansen.

Som den glade amatør jeg er, har det i mange år været min største interesse at arbejde med disse emner, og dette her skal ikke ses som en videnskabelig frembringelse, men kun som nogle små brikker i dansens og musikkens historie.

Jeg startede med at danse i 1964, og gennem hele min barndom og ungdom har jeg hørt om, at folkedansene og spillemandsmusikken var **OPSTÅET** hos den danske almue - og at vi kun dansede de danse, der var fra perioden 1750-1850 (Hos mange lokale folkedanserledere og folkedansere lever myten stadigvæk).

Vi er nogle, der har prøvet at se på de faktiske forhold, og vi har i nogle år været klar over, at disse påstande ikke passer. Andre før os har vidst det samme, og jeg vil derfor lade Spillemandskredsens første formand / amatørmusikhistoriker Svend Jørgensen få ordet. I et uddrag af et foredrag holdt på nytårskursus i Snoghøj 1942, siger han bl.a. :

“Hvor er disse danse og melodier kommet fra ?

Et spørgsmål, der er noget vanskeligt at besvare, endog med nogenlunde nøjagtighed !

Men jeg træffer ikke langt ved siden af pletten, når jeg siger, at langt den overvejende part er kommet ude fra! Man skal ikke lade sig hilde i den tro eller antagelse, at vore gamle danse og melodier dertil er “made in Denmark” !.....”

Han siger senere i samme foredrag: *”Der er slet ingen grund til ikke at ville vedstå, at således er det i virkeligheden. Forløbet har ganske simpelt været det, at dansemoderne, som alt andet, har haft sin påvirkning udefra. Alt det nye i dans og musik er i første omgang nået frem til hoffet, adelen og det højere borgerskab, og fra disse kredse er der så tid efter anden sunket nedefter for til sidst at ende ude omkring på landet. Her har man taget imod dette efterhånden vragede gods, har tillempet det på den ene og anden måde efter eget behov og ønske og trofast bevaret det - nogle steder læn-*

gere end andre, bevaret en del af det lige op til vore dage med den konservatisme, der nu engang er et særtegn for bonden.

Om rigtigheden i min påstand om dette forløb nærer jeg ingen som helst tvivl; i det store og hele kan der ikke rokkes ved dette synspunkt. Der ud fra at ville påstå, at der ikke findes melodier, der er gjort herhjemme, såvel som, at der ikke findes hjemmegjorte danse , vil selvfølgelig ikke være rigtigt; det findes der utvivlsomt; men i det store og hele er det meste af det stof, jeg har behandlet, enten indvandret eller opstået ved påvirkning udefra, selvfølgelig i størst udstrækning fra de store lande i Vest, Syd og Øst...”¹

Efter denne lange indledning vil jeg denne gang fortælle om melodien til Sjijnmyra - valsens fra Bornholm nr. 568 i “358” og Mølleturen fra Midt - og Østjylland, der står i Legestueheftet og har nr. 147 i “358”. Disse 2 danse har samme melodi og er næsten identisk med en melodi i syngestykket “Jomfruen” af Erik Bøgh, der blev uropført på Kasino i København 1853.

Erik Bøgh har skrevet en mængde syngestykker, og de var utrolig populære i hans samtid. Melodierne til de tekster, han skrev, har han lånt alle steder fra . Ofte var det modemelodier, der i forvejen var på alles læber. Han var dog tit så betænksom, at han over visen skrev, hvor han havde melodien fra. I dette eksempel står der Swabisk sang “Drunten im Unterland”²

Den sang var meget let at finde, da den stadigvæk er meget brugt i Tyskland. Teksten til den tyske sang er digtet af Gottfried Hartmann i 1835 og melodien er komponeret af Friedrich Silcher som levede fra 1789 til 1860³ (Se den tyske melodi)

Svend Jørgensen 1883-1946.

Drunten im Unterland

Mange af vore melodier og danse har tilknytning til Syngespil - og teaterverdenen, hvad senere indlæg vil bevise, dette her er kun det første eksempel.

I øvrigt kan jeg fortælle, efter at have talt med Bornholms Centralbibliotek, at **Sjijnmyra** betyder **Sommerfuglemose** eller **Sommerfuglevandhul** og er en stedbeteegnelse midt på øen. Der findes

også en bondegård, der har navnet Sjijnmyra.

Til sidst vil jeg erindre alle om, at der findes den dejligste lille dansevis til Sjijnmyra - valsen, den står bag i Bornholmerheftet. (Den kan også synges på rigsdansk, så brug den !)

Kildehenvisninger:

¹ "Vor gamle spillemandsmusik" af Svend Jørgensen. Hjemstavnsliv nr. 4 - 13. årgang - januar 1942

² "Den danske Vaudeville" af Erik Bøgh. 3. bind - side 8

³ Oplysningerne er fra Prof. Dr. Holzappel, Deutsches Volksliedarchiv - Freiburg